

Anna Hannowa

TEATR MŁODZIEŻY POTRZEBNY

„Sztuka jest źródłem szczęścia” mawiali starożytni Grecy. Dziś współczesny człowiek poszukuje szczęścia w przeróżnych źródłach: postępie techniki, wysokim standardzie życiowym, karierze, bywa jednak tak, że człowiek, zwłaszcza człowiek młody, szuka doskonałości w sztuce. W teatrze, w sali koncertowej, w muzeum, wszędzie tam gdzie może spotkać źródło prawdy o życiu, o świecie, o prawach nim rządzących. Bowiem bezinteresowne poszukiwanie prawdy jest nieodłącznym, cennym atrybutem młodości. Stąd częste, nawet codzienne kontakty młodzieży z teatrem, która „zaliczyła” już kilkuletni staż teatralny, i tej która w tym roku startowała w konkursowych szrankach. Zarówno tej „wytrobionej” jak i tej „początkującej” teatr pokazywał świat jakby na nowo, przedstawiał bohaterów, dzięki którym młody widz uczył się rozumienia postaw życiowych innych ludzi, śledził okoliczności, jakie ich kształtowały, zaczynał żyć ich życiem, powiększając zasób swych doświadczeń, nabywając znajomość ludzkiej natury w całej jej złożoności. Teatr, dając młodym lekcję humanizmu, kształtował ich poglądy, angażował uczuciowo, ukazywał piękno ludzkiego trudu, miłość i przyjaźń.

Lektura tegorocznych recenzji uczniowskich, rejestrujących wrażenia młodzieży po obejrzeniu przedstawień, ankiet przeprowadzanych w szkołach, dyskusje na spotkaniach w Klubie 1212, dostarczają wielu obserwacji na temat oddziaływania teatru na młodzież. By sprecyzować w kilku podstawowych punktach:

- sztuka teatru sprawia, że młodzież głębiej i intensywniej przeżywa własne stany psychiczne,
- teatr wzbogaca wewnętrznie przez rozszerzanie skali doznań, pod wpływem sztuki teatralnej młodzi mocniej przeżywają rzeczywistość,
- teatr niesie bogate wartości poznawcze, pozwala poznać różne epoki w dziejach narodu i ludzkości, zbliża postaci bohaterów historycznych, fakty, daty,
- wielkie możliwości wychowawcze tkwią w sztuce teatru, w ogromnym wpływie bohaterów teatralnych na młodych widzów.

Wieloletnie obserwacje młodej widowni dają sporo materiału badawczego. Młodzież z niesłychaną uwagą i zaangażowaniem, czujnie i krytycznie śledzi to, co dzieje się na scenie, aprobeuje lub wyraża protest. Reaguje emocjonalnie, utożsamia się z bohaterami, przeżywa osobiście ich perypetie. W ich problemach widzi odbicie swoich problemów, akceptuje lub odrzuca takie koncepcje, jakie obserwuje się na scenie. Bohater sztuki staje się jej wzorem osobowym, wzorcem postaw życiowych lub antywzorcem. Przeżycia te kumulują się po pewnym czasie, młody człowiek, nie rejestrując nawet świadomie owych przemian, staje się bogatszy o całe mnóstwo sytuacji i typów psychicznych, teatr, dobry teatr, wytwarza ponadto ów szczególny rodzaj podniosłego szczęścia, które staje się udziałem tych, co potrafią odczuć dzieło artystycznie doskonałe. Wychodzą z teatru bogatsi o nowe wartości.

To wzbogacenie wewnętrzne jest sprawą najistotniejszą w całym procesie wy-

Młodzież na widowni Teatru Polskiego

chowania teatralnego, gdy udaje się je osiągnąć, można mówić o zrealizowaniu postulatów sprecyzowanych w regulaminie „Młodzież poznaje teatr”.

Każdy człowiek, a zwłaszcza młody, czuje potrzebę przeżycia czegoś pięknego, doskonałego, ta wrażliwość na piękno, harmonię, sztukę może stać się punktem wyjściowym do rozwijania i potęgowania wrażliwości estetycznej, kształtowania kultury teatralnej. Jak umiejętnie ukazać, co zawiera sztuka teatru w całym swym bogactwie? Bywa, że wrażliwy młody widz przeżyje głęboko spektakl teatralny bez żadnych uprzednich przygotowań. Bywa również, że odbiera tylko warstwę fabularną sztuki, streszcza. Jak więc uczyć odczuwania? Sprawdzone, wypróbo-

Obrady jury turnieju teatralnego. Fot. Jerzy Bereziuk X LO Wrocław

wane metody konkursu „Młodzież poznaje teatr” stosowane są dwukierunkowo: po pierwsze — bezpośrednie kontakty z teatrem, spektaklem, jego twórcami, dyskusje, spotkania połączone z analizą dzieła, jego problematyki, kompozycji, zastosowanych środków artystycznego wyrazu, ich celności i oryginalności itp.

Młody widz uczy się obserwacji, umiejętności wydobycia spod pozornie nieważnych szczegółów istotnego sensu i intencji sztuki, teatr budzi coraz większe zainteresowanie obcowania ze sztuką i formułowania właściwej oceny. Spotkania dyskusyjne „Forum” stwarzają okazję do wypowiedzania publicznie swego sądu, konfrontowania z opinią innych, powiedzenia sobie nawzajem czegoś o sztuce, która stanowi rodzaj testu, jest prowokacją, trzeba się wobec niej jakoś znaleźć. W wypowiedziach, w polemikach młodzież określa siebie, słuchając swych sądów dowiaduje się czegoś o sobie, Forum Klubu 1212 wytwarza poczucie wspólnoty, formuje opinie, ba, nawet sposób bycia, myślenia, działania. Młodzi ludzie przychodzą tu dobrowolnie, mogą tu odsłonić swoją osobowość, wszyscy są równymi partnerami. Tu następuje aktywizacja świadomości, wspólne dyskusyjne myślenie o świecie i rządzących nim prawach, autentyczna wymiana poglądów, konfrontacja postaw.

Spotkania plenarne Klubu 1212, których sensem jest dyskusja, jako ścieranie się idei, wartości, twórczych refleksji, sprawdziły się w ciągu pięciu lat działalności Klubu. Każdorazowo gościem plenarnego spotkania bywa wybitny artysta. W tym roku gościliśmy Jana Nowickiego, Andrzeja Wajdę, Wojciecha Siemiona i Zbigniewa Zapasiewicza.

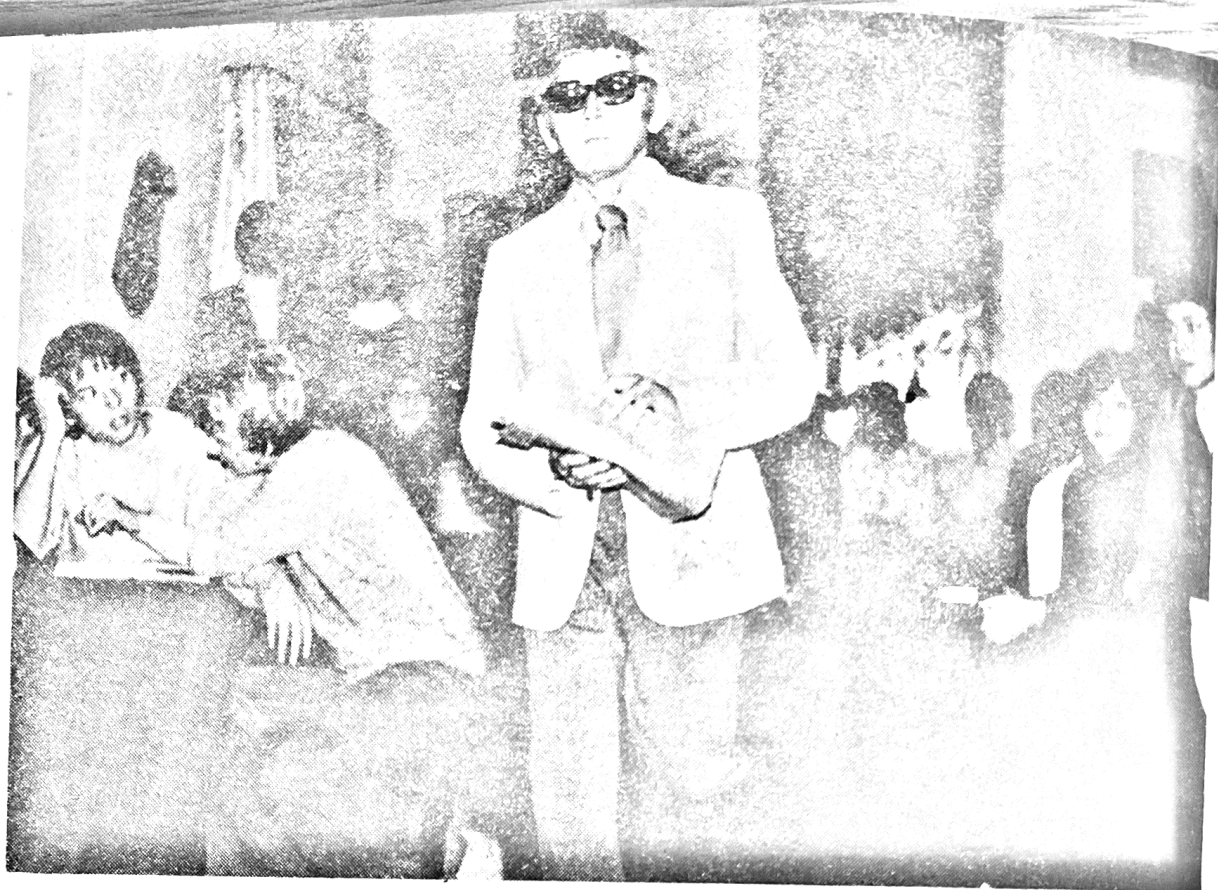
A więc bohaterem spotkania jest Artysta i jego Dzieło. Szybko, nawiązuje się

Andrzej Wajda na spotkaniu w Klubie 1212. Fot. Jarosław Bednarczyk, Technikum Budowlane Wrocław

dialog między Gościem i młodzieżą. Każdy z tych twórców jest zjawiskiem indywidualnym, nieporównywalnym. Swoisty temperament, intensywność i doświadczenie sceniczne. Spotkania te ogromnie przybliżają młodzieży współczesną sztukę teatru. Poznanie osobowości artysty, jego twórczych dążeń i poszukiwań, pragnień i dylematów, warsztatu pracy, a także jego codzienności — oto co wynosi młodzież z tych kontaktów. Dla twórców — spotkanie w Klubie 1212 to także wspólna konfrontacja własnego dorobku z opinią i oczekiwaniami odbiorców, a czasem i ze sobą samym.

Małe, kameralne spotkania dyskusyjne „Forum” skupiają kilkudziesięcioosobowe grupy zainteresowane jednym określonym tematem. I tu aktywność młodzieży przejawia się w umiejętnym stawianiu pytań, bowiem umiejętność zadawania pytań to niezbędny warunek twórczego myślenia. Pytano więc na Forum Erwina Nowiaszaka (po jego rocznym pobycie na stypendium w Berlinie) o niemieckie teatry muzyczne, o rolę muzyki w teatrze dramatycznym, o sławnych twórców teatrów muzycznych. Pytano Halinę i Wojciecha Dzieduszyckich, po ich pobycie w USA, o teatry amerykańskie, scenografa Marcina Wenzla o rolę plastyki w teatrze, o współpracę scenografa z reżyserem, o tworzenie oprawy plastycznej dzieł scenicznych różnych autorów. Reżysera Grzegorza Mrówczyńskiego pytała młodzież o motywację w wyborze sztuk do realizacji, o współczesność i teatr polityczny w przedstawieniach przez niego realizowanych. Na Forum dokonuje się także przeglądu różnych form teatrzyków szkolnych. Teatr X Liceum Ogóln-

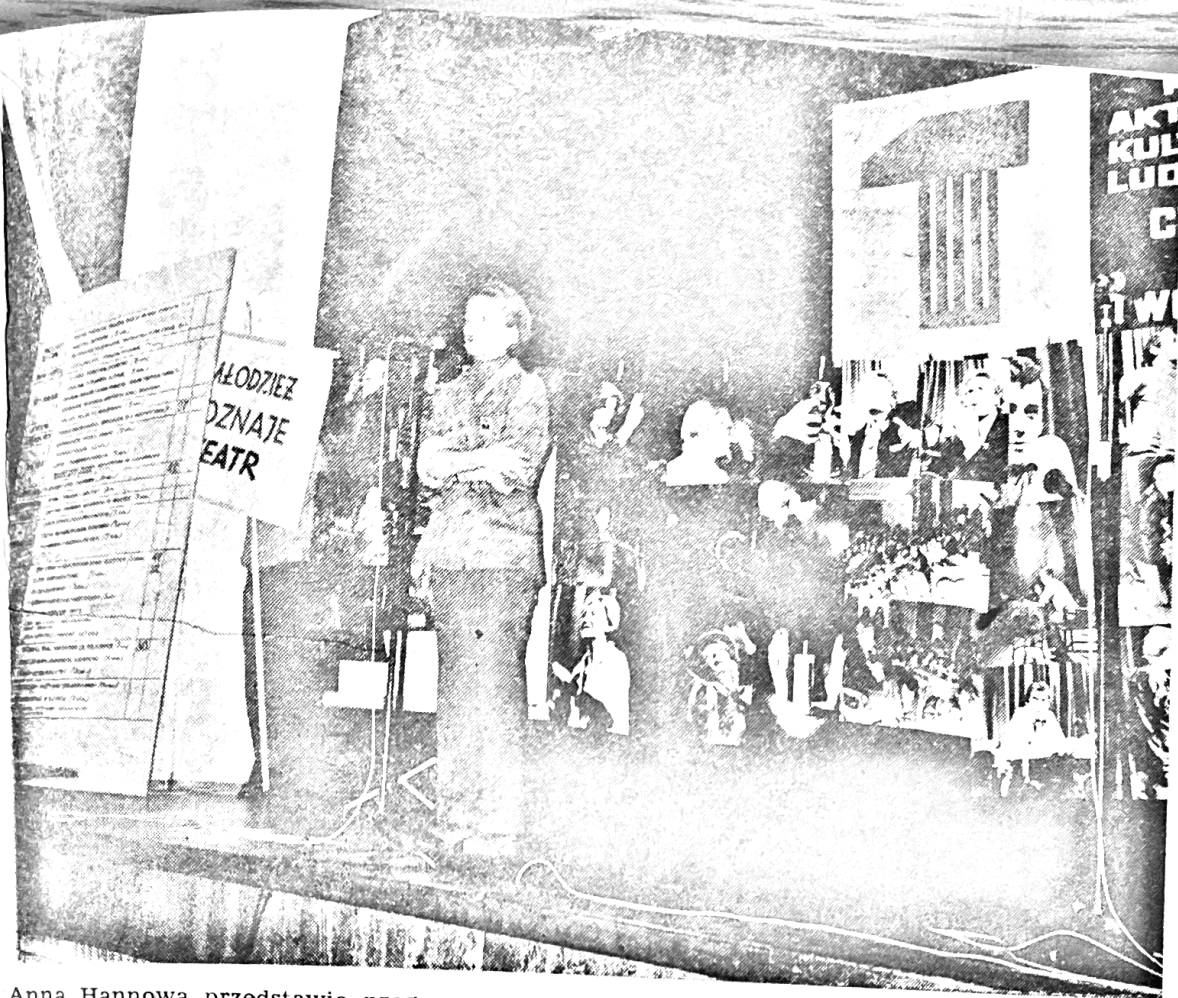

Prof. dr Bogdan Zakrzewski na seminarium dla polonistów. Fot. Waldemar Rażny, Technikum Mechaniczne nr 2

kształcącego we Wrocławiu pokazał wybrane sceny z „Wyzwolenia” Wyspiańskiego. Prezentacja połączona była z wyjątkowo burzliwą dyskusją na temat wyboru scen, ich problematyki i realizacji. Kilkakrotnie grupy młodzieży Klubu 1212 uczestniczyły w próbach generalnych w Teatrze Polskim („Protokół pewnego zebrania” Gelmana, „Radosne dni” Becketta, „Kartoteka” Różewicza).

Drugim kierunkiem działania aktywizującego młodzież jest kierowanie jej na drogę własnej twórczości. Zachęta do podejmowania twórczości jest przyjmowana entuzjastycznie. Zarówno sekcja redakcyjna Klubu 1212 jak i fotograficzna cieszą się dużą popularnością i osiągają efekty. Praca w obu sekcjach wyzwoliła wiele cennej inwencji młodzieży, zaś ci najbardziej wytrwali, którzy pisząc recenzje z przedstawień, reportaże z prób, wywiady, felietony, fotografując próby teatralne i spektakle, pokonali niełatwą drogę poznawania procesu twórczego, przeżywania problemów związanych z realizacją swego zamierzenia, borykali się z trudnościami, przezwyciężali je w miarę swych możliwości, ci stwierdzili, że ta działalność bardziej zbliżyła ich do teatru niż — zabrzmi to może obrazoburczo — wielogodzinna prelekcja czy wykład świetnego nawet znawcy teatru.

W sekcji fotograficznej odbyło się 10 zebrań poświęconych instruktażowi i ocenie prac fotoamatorów klubowych. Niektóre przedstawienia i próby w Teatrze Polskim udostępnione były fotoreporterom, w Międzynarodowym Dniu Teatru 70 najciekawszych fotogramów eksponowanych było na dorocznej wystawie w MPiK-u. Pokazano tu prace wyróżniające się nie tylko poziomem technicznym, ale i świeżością spojrzenia. Obok fotografii rejestrujących wydarzenia w teatrze zapre-

Anna Hannowa przedstawia program „Młodzież poznaje teatr”, „Klub 1212” na V Ogólnopolskiej Giełdzie Kultury w Krakowie. Fot. Tadeusz Zapart

zentowano kompozycje parateatralne. W maju na dorocznej wystawie „My Wrocławianie” w Galerii Awangarda Klub 1212 otrzymał dyplom za prace swoich fotografów. W lipcu wystawa fotografii teatralnej Klubu 1212 uświetniła międzynarodowe sympozjum studentów w Politechnice Wrocławskiej. Redakcja przygotowała na 8 posiedzeniach materiały do jednodziówki, która ukazała się w maju (w objętości 6 stron). Sekcja dokumentalno-historyczna zajmowała się przygotowaniem serwisu informacji i bibliografii (na użytek klubowiczów) do kolejnych ważniejszych wydarzeń w Klubie, a także premier teatralnych.

W listopadzie reprezentacja Klubu 1212 zdobyła na V Ogólnopolskiej Giełdzie Kultury w Krakowie dyplom i medal dla Teatru Polskiego za kształcenie kultury teatralnej młodzieży szkół średnich.

W bieżącym sezonie do Klubu 1212 należała młodzież z 62 szkół Wrocławia i całego Dolnego Śląska, a także woj. leszczyńskiego — w sumie 1548 członków (w tym także sekcja seniorów). 7 zebrań organizacyjnych Zarządu Klubu 1212 i łączników szkolnych pozwoliło rozdzielić funkcje w zarządzie, ustalić program działania i kontrolować w ciągu roku jego realizację. Dla polonistów, którzy podjęli trud prowadzenia akcji konkursowej w szkołach, stając się pośrednikami między teatrem a uczniami, zorganizowaliśmy dwa seminaria związane tematycznie z premierami w Teatrze Polskim. Prof. dr Bogdan Zakrzewski z Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawił swoje najnowsze badania nad twórczością Aleksandra

Fredry oraz prof. dr Jan Błoński z Uniwersytetu Jagiellońskiego, wybitny znawca twórczości Becketta, wygłosił wykład o możliwościach interpretacyjnych jego dramatów.

W tegorocznym współzawodnictwie międzyszkolnym „Młodzież poznaje teatr” brały udział 62 szkoły (42.382 uczniów) z Wrocławia, wszystkich województw Dolnego Śląska, 1 szkoła z woj. leszczyńskiego oraz 1 z woj. kaliskiego (w tym 25 szkół ogólnokształcących i 37 szkół technicznych). Poszczególne dyscypliny współzawodnictwa międzyszkolnego, a także konkursy indywidualne i turniej teatralny oceniało jury, w skład którego weszli przedstawiciele Teatru Polskiego, Kuratorium Oświaty i Wychowania, Związków Twórczych: Roman Arasimowicz (Kuratorium), Henryk Derczyński (Zw. Polskich Artystów Fotografików), Wojciech Dzieduszycki (Stow. Dziennikarzy Polskich, TV Wrocław), Anna Hannowa (Teatr Polski), Hanna Sarnecka-Partyka (Teatr Polski), Andrzej Polkowski (Teatr Polski), Irena Remiszewska (Teatr Polski), Edmund Wlutecki (Zw. Polskich Artystów Fotografików). W podsumowaniu wyników współzawodnictwa, w którym brano pod uwagę częstotliwość oglądania przedstawień teatralnych, kulturę zachowania się w teatrze, formy propagowania teatru na terenie szkoły, wykorzystanie przedstawień teatralnych w procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoły, udział w międzyszkolnym drużynowym turnieju z zakresu wiedzy o teatrze i aktualnym repertuarze teatrów dolnośląskich oraz scenicznych realizacji dramaturgii Tadeusza Różewicza, nagrodzono 10 szkół z Wrocławia i 9 z terenu województwa wrocławskiego oraz pozostałych województw. W ocenie brano pod uwagę inny stopień trudności (np. dojazdy), jaki miały do pokonania szkoły terenowe.

2 równorzędne pierwsze nagrody otrzymały:

X Liceum Ogólnokształcące z Wrocławia
Technikum Energetyczne ze Zgorzelca

5 równorzędnych drugich nagród:

III Liceum Ogólnokształcące z Wrocławia
Technikum Chemiczne z Brzegu Dolnego
Technikum Budowlane nr 3 z Wrocławia
Liceum Ogólnokształcące z Oleśnicy
II Liceum Ogólnokształcące ze Swidnicy

3 równorzędne trzecie nagrody:

Liceum Prywatne SS Urszulanek z Wrocławia
Liceum Ogólnokształcące z Trzebnicy
Liceum Ekonomiczne nr 2 z Wrocławia

Wyróżnienia:

Technikum Geodezyjne z Wrocławia
Liceum Ogólnokształcące z Góry
Liceum Ogólnokształcące ze Strzelina
XI Liceum Ogólnokształcące z Wrocławia

Wyróżnienia specjalne ufundowane przez Kuratorium Oświaty i Wychowania w Wałbrzychu otrzymały:

Liceum Ogólnokształcące w Ząbkowicach
Liceum Ogólnokształcące w Ziębicach